waarheid en leugen", dan weet men hoe dit telkens beproefd is. Nog de Reveil geeft er heugenis van. Men zou toen de „hoofdwaarheden der Reformatie" belijden, en verder niet. De hoofdwaarheden stonden vast en vereenigden; al het overige verdeelde. Een trek, een neiging, die we verstaan. Maar een methode die er al aanstonds toe leidde, om de hoofdwaarheid der uitverkiezing, voor onze vaderen „het hart der kerk", weg te laten, omdat de Remonstranten het hierin niet met ons eens waren.

Sterker nog. Eerst nam men onder die hoofdwaarheden nog „de onfeilbaarheid en het Goddelijk gezag der Heilige Schrift" op. Maar toen de critiek deze hoofdwaarheid voor veler bewustzijn afbrak, liet men ook die, ter wille van den vrede, glippen. Zoo gaat het al voort. En de uitkomst kan geen andere zijn, dan dat men op die wijs allengs alles kwijt raakt of prijs geeft.

En hier komt dan nog dit bij.

Ge moet, om te belijden, *spreken*. Voor dit *spreken* hebt ge *woorden* en *uitdrukkingen* noodig. En ook die woorden en uitdrukkingen zijn niet gemeen, maar nationaal en temporeel. De taal is bij het ééne volk anders dan bij het andere volk, en de taal verloopt met de eeuwen. Werd nu de taal gevormd buiten verband met het bewustzijn, dan ware dit niets. Maar dit is niet zoo. In de keuze en vorming van elk woord spreekt zich iets uit. En daarom is het volstrekt onmogelijk, zelfs de grondovertuigingen zóó uit te spreken, dat niet in het spreken zelf weer allerlei betrekkelijk verschil meêspreekt. Rome, dat desniettemin absolute eenheid wil, heeft dan ook, zeer terecht op haar standpunt, de volkstaal teruggedrongen, en *het Latijn* tot de taal voor alle kerken, alom in deze wereld, gestempeld.

Het resultaat kan daarom geen ander zijn, dan dat de waarheid niet kan gekend noch beleden worden dan door subjectieve toeeigening, en dat deze subjectieve toeeigening geen absoluut eender karakter *kan* dragen, maar op allerlei wijs en uit allerlei oorzaak verschilt.

Mysticisme.

IV.

Alle openbaring van God is *in of door de geschapene dingen*, en nu wil het Mysticisme *buiten* die geschapen dingen om, zonder tusschenkomende middelen, rechtstreeks en op een eigen manier, inzicht in het eeuwige en gezicht op den Eeuwige ontvangen.

De gedachte hieraan komt, laat u dit niet verwonderen, op bij het lezen der Heilige Schrift.

Denk slechts aan den heiligen apostel Paulus, wiens brieven zoo lijnrecht tegen het Mysticisme overstaan, en die toch gedurig bericht van wondere dingen die hem overkomen, van voor hemzelf onbegrijpelijke openbaringen, die hem te beurt gevallen zijn.

Of verhaalt hijzelf niet, hoe hij, toen veertien jaar geleden, „opgetrokken is geweest in den derden hemel." Een openbaring, die zoo raadselachtig toeging, dat hij zelf er bijvoegt: „of het mij overkomen is in het lichaam of buiten het lichaam weet ik niet." Maar al wist hij zelf niet te zeggen, of hij met lichaam en ziel, of enkel met de ziel, was opgeheven, stellig en beslist vertelt hij ons, dat hij „opgetrokken werd in het Paradijs", en dat hij in dat Paradijs „gehoord heeft onuitsprekelijke woorden", zulke woorden „die het een mensch niet geoorloofd is te spreken." (2 Co. 12 : 1—4).

Of dit, gelijk sommigen beweren, terugslaat op het gebeurde op den weg naar Damascus, dan wel op een gansch andere openbaring, blijve hierbij in het midden; doch vast staat door deze verklaring van den apostel, dat hem iets geheel buitengewoons overkomen is, iets buiten de gewone orde der dingen om, en iets waarin hij gevoelde als in een teeken van bijzondere genade te mogen roemen.

Toch bleef Paulus ook daaronder zichzelven volkomen meester. Zijn God zorgde voor zijn ziel. Hij gevoelde zeer goed, dat zulk een openbaring hem tot hoogmoed en zelfverheffing verlokte. Of moest hij niet een geheel buitengewoon persoon zijn, als zoo iets hem boven anderen gegund werd?

En hierin nu is het onderscheid tusschen een apostel als Paulus en het kranke Mysticisme: De kranke Mysticus geeft aan die neiging tot geestelijke zelfverheffing toe, de heilige apostel bestrijdt die ook in *zijn* hart opkomende gezindheid.

Hij wil wel roemen, maar niet op dwaze manier. „Zoo ik roemen wil," dus gaat hij voort, „ik zal niet onwijs zijn." Want al verzwijgt hij het feit zelf niet, hij gaat er opzettelijk niet verder op in, om geen opspraak te maken. „Ik zal *de waarheid* zeggen,. maar voorts houd ik daarvan af, opdat niemand van mij denke boven hetgeen hij ziet dat ik ben, of dat hij uit mij hoort." (vs. 6).

Meer nog, hij erkent, dat hem zelf misschien de zucht naar zelfverheffing zou hebben medegesleept. Maar zijn God heeft voor hem gezorgd, en die zelfverheffing tegengegaan door hem een scherpen doorn in het vleesch te geven. „En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen *niet zoude verheffen*, zoo is mij gegeven een scherpe doorn in het vleesch, namelijk een engel des Satans die mij met vuisten sloeg, *opdat ik mij niet zoude verheffen*.

Dit moet, blijkens het verhaal, saamgevallen zijn met die wonderbare openbaring, of althans kort daarna gevolgd zijn. Zoo kwam de apostel in angst en nood. In stee van te roemen, ging hij in zijn angsten smeeken. De biddende gestalte kreeg weer de overhand. „Hierover heb ik den Heere driemalen *gebeden*, opdat Satan van mij zoude wijken." Toen kreeg hij ten antwoord: „Mijne genade zij u genoeg, want mijne kracht wordt in zwakheid volbracht." En zoo kwam Paulus tot het zielsbesluit, om die openbaringen *niet* op den voorgrond te schuiven: „Zoo zal ik dan veel liever roemen in mijne zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. (vs. 7, 8, 9).

Juist dus het omgekeerde van hetgeen ge bij het Mysticisme waarneemt. De mystiek-kranke zinkt al meer in het gepeins over zulke „gezichten en openbaringen" weg. Of ze waar of ingebeeld zijn, onderzoekt hij niet eens. Hij geeft er zich aan over. Hij zoekt er het één en al in. Hij vertelt ze, en hij verhaalt ze, en smukt ze onder het vertellen nog op. En ten slotte wordt hij voor zijn eigen besef een geestelijk buitengemeen bevoorrecht mensch, in eigen oog een buitengewoon voorwerp van openbarende genade, en het streelt hem, zoo hij merkt, dat ook anderen, ter wille van die openbaringen, hem als een bijzonder kind van God eeren.

Dit is hier de practische wigge tusschen het *echte* en het *valsche*, maar dan ook juist de wigge die de zaak uitwijst.

Toen er in verband met Gods Bijzondere Openbaring instrumenten noodig waren, die buitengewone openbaringen ontvangen moesten, heeft God hun tevens het tegengif geboden, opdat ze niet het geestelijk slachtoffer zouden worden van hun buitengewone roeping. Zij daarentegen, die wandelen in *inbeeldingen* van gezichten en openbaringen, kennen dat gewicht aan de klok niet, missen dat tegenwicht, en geven zich dientengevolge zoo goed als altoos, zij het ook met verschil van graad, aan geestelijken hoogmoed en aan geestelijke zelfverheffing over.

Vrij zeker mag men het opkomen van het Mysticisme dan ook verklaren uit de zucht, uit de neiging, om hetgeen in vroeger dagen aan de instrumenten der Bijzondere Openbaring is te beurt gevallen, ook op zichzelven toe te passen en in eigen leven verwerkelijkt te zien.

Zóóals God zich aan zijn profeten en apostelen openbaarde, alzoo wil men dat God zich ook aan de eigen ziel zal openbaren.

Het onderscheid tusschen hetgeen destijds geschied is, om de Bijzondere Openbaring tot stand te brengen, en tusschen het leven der Christenen dat volgen moest, als eenmaal die Bijzondere Openbaring voltooid zou zijn, wordt niet gevoeld noch ingezien.

Zooals het toen was, zoo wil men het ook nu hebben. En als dan de verbeelding levendig is, en men waant gezichten en openbaringen te ontvangen, dan gaat men vanzelf uit de hoogte neerzien op hen die dat bijzondere niet hebben, en zich in eenvoudige vroomheid houden aan het in de Bijzondere Openbaring gegeven licht.

Zij willen een meerder, een hooger licht. En gelukt het hun, zich in de inbeelding dat zulk een hooger leven hun ten deel viel, in te werken, dan staat het al spoedig voor hen vast, dat het hun geschonken licht staat *boven* het licht van het Woord, en beginnen ze op de Heilige Schrift neer te zien als op het a-b-c-boek voor pasbeginnenden, maar waar zij verre boven verheven zijn.

Op het terrein der Bediening neemt men soms hetzelfde waar.

Omdat Paulus verklaren kon, en verklaren moest, dat hij *niet van menschen*, maar van God zelven geroepen was tot de Bediening, komt men dan onder den indruk, dat een rechtstreeksche roeping tot de Bediening hooger staat dan een roeping die door menschen tot ons komt. Men begint dan op de roeping door menschen uit de hoogte neer te zien De geroepenen door menschen acht men dan huurlingen te zijn. En verre boven die huurlingen acht men zich zelven verheven, omdat men immers zelf een roeping ontving van *kooger* orde, een roeping tot de Bediening *niet* door menschen, maar van God.

Schier alle leiders der mystieke secten zijn in dat bewustzijn opgestaan; en wie geregeld de *Heraut* las herinnert zich nog wel uit vroeger jaren, hoe we in een anders hooggeachten broeder, maar die sinds eigen wegen koos, die zelfde dwaling, met beroep op Gal. 1 : 1 verdedigd, moesten bestrijden.

Nu is het volkomen waar, dat deze inbeelding van „gezichten en openbaringen" te hebben ontvangen, niet bij allen even ver gaat. Er zijn er zelfs velen, die het in niets anders zoeken, dan dat God hun bepaalde woorden uit de Schrift voor den geest brengt, iets wat, in gewonen zin genomen, elk kind van God uit eigen ervaring beamen zal. Alleen maar, en hieraan herkent ge het begin van de dwaling, zij die naar het Mysticisme neigen, zoeken hierin niet iets gewoons, maar iets bijzonders, en zijn geneigd in dit voorbrengen van Schriftwoorden een *buitengewone* leiding Gods te zien. Zij zullen het daarom telkens aan anderen verhalen, en als ze merken dat dit indruk maakt, vermenigvuldigen zij de voorvallen, en gaan in eigen schatting naar boven. En juist dit laatste: het naar boven gaan in eigen schatting, is het onveranderlijk kenteeken, dat er een ziekelijke en daarom zondige toestand intrad.

Doch hoe verschillend en uiteenloopend de verschijnselen ook zijn mogen, het Mysticisme vindt zoo goed als altijd zijn oorsprong in wat de Schrift zelve ons verhaalt van hetgeen aan profeten en apostelen, en ten deele aan de eerste Christenen, is te beurt gevallen.

Het is daarom zoo verkeerd om het Mysticisme te bestrijden, door de *mogelijkheid* van zulke gezichten en openbaringen te loochenen, en ze op zich zelve als ongerijmd voor te stellen.

Wie dien weg inslaat, komt terstond met de Schrift zelve in tegenspraak, en kan niet van dwaling overtuigen, omdat de Mysticus zich aanstonds op de Schrift beroept, en u daaruit tal van uitspraken voorlegt, die aantoonen, hoe de heilige mannen Gods in vroeger dagen metterdaad zulke openbaringen ontvangen hebben. En dan staat ge machteloos. Consequent toch zoudt ge dan ook wat de profeten en apostelen omtrent zichzelven berichten, in twijfel moeten trekken. En kunt ge dit niet, en *moet* ge ten slotte wel toegeven, dat bij deze heilige mannen soortgelijke dingen voorvielen als deze mysticken u van zichzelve zeggen, dan ontkomt ge niet aan de conclusie, dat zij dus met die heilige mannen op één lijn staan, en dat gij, die zulke zielservaringen mist en miskent, beneden hen staat in geestelijke waardij. God de Heere heeft dan met hen bemoeienissen, die Hij met u niet heeft. En het noodzakelijk gevolg is, dat ge, juist door uw verkeerde bestrijding, den mysticus stijft in zijn opzet, in stede dat ge hem van zijn dwaling zoudt terecht brengen.

Bij de beoordeeling en de bestrijding van het Mysticisme, althans van zijn formeele zijde, komt het er veeleer op aan, eenerzijds de *mogelijkheid* van zulke gezichten en openbaringen helder in te zien, en te erkennen dat ze metterdaad hebben plaatsgegrepen; en anderzijds juist uit het motief waarmede ze destijds plaatsgrepen, den regel af te leiden, die maakt dat ze zich thans *niet* herhalen.

Hadden ze destijds plaats met een bepaald doel, met een duidelijk aanwijsbare strekking, dan rust op den mysticus die staande houdt dat ze ook hem te beurt vielen, de bewijslast om aan te toonen, dat ze ook bij hem voor datzelfde doel dienen en van gelijke strekking zijn. En kan hij dat niet, blijkt veeleer, dat dit doel bij hem niet bestaan *kan*, dan zinkt hem daarmede de grond voor zijn beweringen onder de voeten weg.

Goed vooral is het, in verband hiermede, te wijzen op het feit, dat naast de profeten de *valsche profeten* opstonden, die zich insgelijks op gezichten en openbaringen beriepen, maar waarvan de Schrift getuigt, dat ze zich beriepen op de *gezichten van hun eigen hart*.

Recensie.

Geschiedenis van het Godsdienstig en Kerkelijk leven van het Nederlandsche Volk 626—1900, aan ons volk verhaald door J. Kuiper. Stuk V. Te Utrecht bij A. H. ten Bokkel Huinink.

Ook het vijfde deel van dit werk verdient evenals de voorgaande vier niet anders dan met waardeering en lof besproken te worden. Het getuigt van groote belezenheid en uitgebreid onderzoek. In een betrekkelijk kort overzicht zijn hier zeer veel feiten saamgebracht, die ons het verloop van het godsdienstig en kerkelijk leven in Nederland gedurende het midden dezer eeuw doen kennen. De schrijver handelt o.a. over de Afgescheidenen; de Ledeboerianen; de Groningers; het reveil; de vergaderingen en de arbeid der „Christelijke vrienden", de moderne richting; de Evangelische alliantie; de Doopsgezinden, Remonstranten, Lutherschen, Hernhutters, Roomsch katholieken, den Bond van Vrije Chr. gemeenten, de Unie van gedoopte Christenen, de Darbisten, de Sabbathariers, de Irvingianen; de Zendingsgenootschappen; het kerkgezang; de organisatie der Herv. kerk naar het reglement van 1852; de Stichtingen van barmhartigheid; ons Hooger onderwijs, en voorts over vele bizondere personen, als H. Witteveen, J. de Liefde, en anderen, die in het Christelijk Nederland van beteekenis geweest zijn.

Meestal wil de heer Kuiper niet anders dan het verloop der geschiedenis weergeven, zonder in eene principieele beoordeeling te treden.

Dat het ook hem niet gelukt is de historie altoos precies voor te stellen, toonde reeds de *Standaard* aan in haar nummer van 26 Mei j.l.

Soms trekt de heer Kuiper uit de geschiedenis, die hij verhaalt, ook zijne conclusies.

En daar is er althans ééne onder, die ik meen niet zonder weerspraak te moeten laten. Men vindt haar op blz. 517. Daar staat: „Den 9 September 1851 had de Synode een nieuwe organisatie gereed, welke den 23 Maart 1852 door den Koning werd goedgekeurd", en dan volgt deze conclusie van den schrijver: „In 1852 heeft *dus* de Ned. Herv. kerk door hare toenmalige organen *vrijwillig* een *nieuwe* ordening aanvaard, die zij te allen tijde verbeteren of door een andere vervangen mag".

M. i. is deze zinsnede van eenige onjuistheden niet vrij te pleiten.

Vooreerst, de „Synode" van 1851 was geen orgaan der kerk, maar een der bestuurs colleges van de door de Regeering ontworpen en opgelegde organisatie van 1816.

De kerk heeft dan ook het reglement van 1852 niet aanvaard, maar het is haar opgelegd.

Nog veel minder heeft zij het *vrijwillig* aanvaard, want zij is er in harc kerkeraden te voren niet eens over gehoord, en het stond haar in 't allerminst niet vrij het te verwerpen. Ook was het niet eene *nieuwe* ordening, maar de bestaande van 1816, hier en daar wat gewijzigd.

Tenslotte, die organisatie kan de kerk nu ook niet elk oogenblik verbeteren of door een andere vervangen, tenzij zij bereid is, wegens die daad der gehoorzaamheid aan haar Koning Christus, beroofd te worden van hare goederen, gelijk de geschiedenis der doleantie zonneklaar bewijst.

Ik meende deze opmerking niet achterwege te mogen laten, ofschoon ik daarmede volstrekt niet terugneem, wat ik ter aanbeveling van dit geschrift gezegd heb.

WIJMINGA.

Uit de Pers.

Ook onze lezers zullen belang stellen in het schrijven van Ds. Wijers te Batavia over zijne ontmoeting met Sadrach. Het stond in *Hollands Kerkblad*:

Vorige week vernam ik dat Sadrach in de stad was. Dat ik zeer verlangde die persoonlijkheid onder de Javanen te ontmoeten, zal door de broeders en zusters in Holland, die van hem gehoord of gelezen hebben worden verstaan.

Het moet echter voorzichtig worden aangelegd. Naar hem toegaan was te groote eer. Bij me laten komen, dat zou hij weer niet doen. Gelukkig als men in zulk geval een goeden helper heeft, en dien had ik in het hoofd onzer zendingschool, den heer Aart Vermeer. Deze kende Sadrach en zocht hem op. Tot twee malen echter vergeefs. Maar hoffelijk als een Javaan altijd is, zou dit bezoek niet onbeantwoord blijven en wanneer hij op de zendingsschool kwam, zou ik hem daar kunnen ontmoeten.

Zoo gebeurde het. Op eens kreeg ik de tijding dat Sadrach op de zendingschool was, en over enkele minuten stond ik tegenover Sadrach, die met een gevolg van vier personen daar was aangekomen; drie christenen die tegenover hem zaten en een bediende achter hem.

Maar was hij dat wel?

Ik had me hem voorgesteld zooals zijn portret in Holland is verspreid geworden in zittende houding, groote oogen, open mond. Maar wat een andere persoonlijkheid stond daar! Welk een eerbiedwaardige grijsaard!

Hoe fonkelden zijne oogen van nog jeugdig vuur.

En wat onderzoekenden blik wierp hij op me.

»Weer een Hollandsche dominee."

'k Begreep eenigzins wat door zijne ziel moest gaan en trachtte hem op zijn gemak te zetten. 'k Verklaarde dat ik van hem gelezen had en dat het me nu aangenaam was hem te ontmoeten, maar dat hij er zoo geheel anders uitzag dan op zijn portret.

»Ja," antwoordde hij, »maar ik wordt ook al een dagje ouder," en wees hierbij op de weinige lange grijze haren aan zijn kin.

Ik vraagde of het waar was, wat ik had gelezen, dat hij tot apostolischen was overgegaan.

»Ja."

Ik merkte op dat het toch zoo treurig was dat hier op Java zooveel verdeeldheid onder de christenen bestond, Men moest allen saam tegen den Islam optrekken.

»Ik strijd ook dagelijks tegen den Islam," was zijn antwoord.

»Ja maar," merkte ik aan, »er moest toch meer eenheid zijn, we hebben toch één bijbel, één Heer, één geloof, één doop."

Veel beteekenend antwoordde hij: Toen ik van den Islam tot de christenen overging, heb ik er eerst goed over nagedacht, nu ik weer ben overgegaan naar de apostolischen heb ik er eerst goed over nagedacht. Nu weer alles één? Daar moet ik eerst eens goed over nadenken."

»'k Vraagde of hij met Ds Adriaanse niet wilde saâmwerken.

Da. Adriaanse is dikwijls ziek en kan niet zoo over de bergen en overal heenreizen en trekken als ik."

»Hoeveel gemeenten hebt ge wel?"

»Zestig."

»En hoeveel leden?"

»Vijfduizend."

»Worden die nu allen weer apostolisch?"

»Zij volgen mij."

»Hoeveel oudsten heeft elke gemeente?"

»Dat hangt af van haar ledental. Vier op de honderd, anders wordt het te druk, daar ze ook medicijnen moeten uitdeelen."

»Dan zult ge wel heel wat te doen hebben."

»Ja. Nu moet ik spoedig naar huis om te oogsten, dan ga ik weer planten en daarna ga ik al mijne gemeenten weer rond."

»Gij zijt nu apostelen van Midden-Java?"

»Ja."

»Hoeveel apostelen hebben we hier wel?"

»Drie. Hannibal (bij wien hij logeerde), Jacobs en ik."

'k Verklaarde dat volgens Gods Woord een apostel onmiddellijk door Christus moest zijn geroepen en het Evangelie van Hem zelf onmiddellijk moest hebben ontvangen. Hij knikte toestemmend (blijkbaar begreep hij het dus niet).

Op de leer der apostolischen wilde hij niet verder ingaan, misschien omdat hij er nog niet vast in was en gevolg bij zich had.

Eindelijk vroeg hij verlof te mogen vertrekken, daar hij dien morgen meer te doen had. Met een drievoudige beleefde Javaansche buiging nam hij afscheid. Ik gaf hem de hand. Ook van de christenen die meegekomen waren ontving ik hartelijke handdrukken.

Zou ik mijn doel hebben bereikt?

Misschien?

Ik was geen pandita van het slag Lion Cachet, maar van het Wilhelm—Adriaanse's soort, dât heb ben ze begrepen.

Maar mijn doel bereikt . . .?

Daar gaan ze Deftig, Javaansch, de juiste afstanden in acht nemend.

Sadrach, de apostel van Midden Java!

De door ons diep gekrenkte, die ons nu den rug toekeert.

En Midden-Java volgt hem.

Dat »zij volgen mij" was zijn triumfkreet.

Arme man! Arm Java!

Lion Cachet, zijn tegenvoeter, ligt in 't graf.

Ook hij wordt een dagje ouder. Ja, al is hij nog krachtig, zijn houding, gang, kinharen, alles wijst er op, dat ook hij naar het graf gaat, en eens de mare zal worden vernomen: »Sadrach is dood!"

Wien zullen ze dan volgen?

Dat zult gij, o Holland, voor een groot deel te beslissen hebben. Wanneer nu dienaar na dienaar uitkomt, die met zachtheid den Javaan weet te leiden, klinkt boven uw triumfkreet, o Sadrach, straks de kreet der Gereformeerde Kerken: Zij volgen met ons den Christus der Schriften!

Maar in Holland bedanken de jonge predikanten de een na den ander, alsof het zwakste deel van het menschdom daar predikant en predikantsvrouw geworden is.

Wien zullen ze dan volgen . . .?

Ik weet niet. — Ik weet niet.

Zou ik mijn doel hebben bereikt?

Welk doel?

Ook hier in Batavia moet met Sadrach gerekend. Op de dokter-djawa-school gaan adellijke Javanen van Midden-Java.

Op hen invloed te oefenen zou van groot belang voor de zending kunnen zijn. Straks gaan ze als dokters naar alle streken uit.

Twee hunner hadden mij herhaaldelijk bezocht. Ook was over de catechisatie gesproken en de Dinsdag-catechisatie als de voor hen meest geschikte aanbevolen.

Ze waren niet gekomen.

Daar hoorde ik: Sadrach heeft grooten invloed op hun vader. Sadrach is hier.

'k Begreep wat Sadrachs tegenwerking hier zou beteekenen.

Een laisser aller was al wat ik van hem verlangde, maar dat ik niet vragen kon.

Den volgenden avond (na Sadrachs ontmoeting) ging ik met br. Fos van Mel lo, die juist hier logeerde, naar de dokter-djawa school. Een der beide jongelingen stond met anderen aan den ingang.

Op onze vraag waarom ze niet ter catechisatie gekomen waren, was het antwoord, wijl de lessen van den volgenden dag zooveel werk gaven.

'k Vraagde of zij wisten dat Sadrach in de stad was.

»Ja bij Hannibal" (de apostel)

Of zij hem ontmoet hadden.

»Ja, hij was daar geweest."

Sadrach daar!

Waar de zonen van den inlandschen adel uit heel den Archipel saam zijn.

Hoe had mijn ziele verlangd dáár te mogen arbeiden.

Welk een vrucht zou dat na een tiental jaren afwerpen!

Met welk een deernis had ik vernomen dat daar nu Amboineesche christenjongelingen door een modern predikant werden gecatechiseerd.

Hoe was mijn hart naar hen uitgegaan

En nu....? Sadrach daar!

Dus bij Sadrachs toelating misschien

Zou Sadrach mij naar *zijn* art 123 dulden? Anders van zijn terrein gedeporteerd! Ontzettende waarheid!

Neen br. Lion Cachet, uw »het moet" geeft hier niets, dan dat het zich keert tegen den persoon, die het uitspreekt en hem doodt.

We zijn hier in het slangenland, en Christus eischt van ons aan de oprechtheid der duive de list van eene slang te paren.

Opdat we voor Hem mochten gewinnen.

Zou Sadrach me de toelating naar *zijn* art 123 tot zijn terrein willen geven?

Misschien? Een kleine starre van hopel.

Maar neen Zijne ziele is verbitterd. Te diep werd hij gekrenkt.

En straks gaat de inlandsche jonge adel in de doolleer der apostolischen op.

En straks gaan de dokters djawa als hunne zendelingen tegen ons over heel den Archipel uit.

Die gedachte vervulde me, toen ik plotseling opschrikte.

De klok wees bijna het middernachtelijk uur.

Ik ging de buitendeur van mijn studeerkamer sluiten.

Welk een oostersche nacht!

De halve maan scheen met een glans zooals Europa dien niet kent.

Een weinig achter ons erf klinkt uit de kampong het eentonig gezang van den koranlezer.

En in de verte wereldsch gejoel met muziek.

Ja Java, zoo is het. Uw halve maan staat helder en verlicht u. Uw koran wordt in en onder en bij alles vernomen en daarnaast in de verte Europeesch wereldsch gejoel.

Maar neen, wat zie ik?

Daar hoog aan 's hemels trans staat in fonkelende starrenpracht het Zuiderkruis.

»In hoc signo vinces."

Dank, o Vader dank!

Ik geloof, Heere, kom mijn ongeloovigheid te hulp.

Dat met Sadrach verkeerdelijk is gehandeld, staat thans wel vast. Toch zij niet vergeten, dat in alles de zichzelf verheffende stemming van zijn gemoed uitkomt; en naar den regel, dat de nederige alleen genade ontvangt, mag dit onze gedachten over Sadrach ook weer niet te hoog spannen.

En zij het al onder een deksel, ook zoo gaat toch het verzet van het Kruis tegen de Halve maan door.

Officieele Berichten.

Provinciale Synode van Zeeland.

De Prov. Synode der Geref. kerken in Zeeland, zal D. V. gehouden worden op Woensdag 13 Juni te Middelburg in de Gasthuiskerk.

Aanvang van de vergadering des voormiddags ten tien ure.

In naam van de Raden der Geref. kerken A, B en C te Middelburg,

Ds. A. LITTOOIJ.
Dr. L. H. WAGENAAR.
Ds. L. BOUMA.

Op de *Prov. Pastorale Conferentie* van Zeeland, welke den 14den Juni eveneens te Middelburg vergadert, zullen referaten geleverd worden door:

Ds. Hulsebos, Exegese over Col. 2 : 12—15; Ds. Koopmans over het Gezag van de Kerkenordening; Dr. Wagenaar over het Feminisme, en Ds. Bouma over de Algemeene en Bijzondere Openbaring.

Na elk Referaat gelegenheid tot discussie.

Theologische School.

Het College van Hoogleeraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat het den student R. J. Schoemaker (adres te Lutten a/d Dedemsvaart) heeft onderzocht en bevotderd tot candidaat in de theologie.

De student D. Hoek is geslaagd voor het Semicandidaats, en heeft hiermede verlof, om, uitgenoodigd door een Kerkeraad, een stichtelijk woord in de gemeente te spreken.

Namens het College van Hoogleeraren,
Dr. H. BAVINCK, *Secretaris.*

Kampen, 12 Juni 1900.

Vergadering der Particuliere Synode van Utrecht, gehouden 6 Juni 1900 te Utrecht.

Art. 1. De vergadering wordt geopend door Ds. A. M. Donner namens de samenroepende kerken Amersfoort A en B.

Art. 2. In het moderamen worden gekozen Ds. K. Fernhout tot praeses, Ds. J. Koning tot scriba, Ds. A. M. Donner tot assessor.

Art. 3. De Synode is samengesteld uit de broeders:

Ds. K. Fernhout, Ds. H. Buitenhuis, ouderl. A. Fukkink en ouderl. R. Barneveld uit de classis Utrecht; Ds. A. M. Donner, Ds. W. H. Gispen Jr., ouderl. Jb. de Ruig en ouderl. W. Ruitenberg uit de classis Amersfoort; Ds. G. van Elshove, Ds. J. Koning, ouderl. J. v. d. Bijl en ouderl. K. E. Steenhuizen uit de classis Breukelen.

Art. 4. Gelezen worden ingekomen stukken, naar aanleiding waarvan aan de deputaten van de classis Amersfoort wordt opgedragen hun classis opmerkzaam te maken op het verzuim van deze classis in het afdragen van het 1/3 deel der eerste collecte voor de hulpbehoevende kerken ten behoeve van de algemeene kas, terwijl de Prov. Dep. voor deze zaak, broeder A. Fukkink, het uitdrukkelijke verzoek doet, dat de classes dit 1/3 deel toch storten in het eerste halfjaar, opdat geregelde uitbetaling mogelijk zij.

Art. 5. Naar aanleiding van het rapport van Deputaten voor de hulpbehoevende kerken in de provincie wordt besloten geen provinciale kas op te richten maar op denzelfden voet als tot nu toe hulp te bieden.

Art. 6. Deputaten voor het Prov. Studiefonds rapporteeren, dat van de alumni slechts één vernieuwing van ondersteuning heeft gevraagd; het batig saldo ƒ 150.42 1/2 bedraagt; terwijl de deputaten vragen dat de Synode zich uitspreke of met art 5 andere dan Gereformeerde gymnasia uitgesloten zijn.

Deze vraag wordt met meerderheid van stemmen bevestigend beantwoord, terwijl de deputaten worden gemachtigd den nu reeds aangenomen alumnus ook weder dit jaar te ondersteunen en een nieuwen alumnus aan te nemen.

Art. 7. De Synode besluit, ook dit jaar geen aanvrage te doen bij de Generale kas tot verzorging van emeriti predikanten, predikantsweduwen en weezen.

Art. 8. Het voorstel Utrecht, dat de part. Synode besluite dat voortaan elke classe door 3 dienaren des Woords en 3 ouderlingen ter Synode zal vertegenwoordigd worden, wordt met meerderheid van stemmen verworpen.

Art. 9. De Synode zal bezwaar indienen bij de deputaten ad hoc en bij de e.k. Generale Synode tegen de verhooging van het quotum, door de kerken onzer provincie bij te dragen in de onkosten der Generale Synode van Groningen, tengevolge van de eigenwillige handelingen van de provincie Zuid-Holland.

Art. 10. In antwoord op het verzoek van de classis Breukelen spreekt de vergadering uit, dat ze dit verzoek met hartelijke sympathie ontvangen heeft, maar tot haar leedwezen geen andere practische en doeltreffende wijze weet om op te treden tegen de volkszonden, dan de arbeid van de plaatselijke kerken.

Art, 11. Tot deputaten worden aangewezen: voor art. 49 D. K. O. de broeders Ds. M. van Minnen, Dr. G. van Goor, Ds. J. Koning primi; Ds. K. Fernhout, Ds. A. M. Donner; Ds. W. Maan secundi;

voor de Algem Kas voor hulpbehoev. kerken: Ds. W. Maan, secundus Ds. J. van Lonkhuyzen;